

TIDSKRIFT FÖR POLITISK FILOSOFI
NR 3 2018 | ÅRGÅNG 22

Bokförlaget THALES

TORBJÖRN TÄNNSJÖ: *Etikprofessorn*,
Stockholm: Fri Tanke Förlag, 2018.

ETIKPROFESSORN ÄR DEN andra och sista delen av Torbjörn Tännsjös memoarer. Boken är underhållande men sätter inga djupa intellektuella spår hos läsaren, vilket nog inte heller varit författarens avsikt.

Ungefär hälften av texten ägnas åt anekdotiska redogörelser av vad som sagts vid möten, disputationer, konferenser och andra filosofiska tillställningar, nästan uteslutande i Sverige. Detta är den klart roligaste delen av boken.

Tännsjö hyser särskilt stort agg mot Lars Gustafsson, som tillägnas hela nio sidor. Detta trots att de bägge herrarna bara stötte på varandra vid enstaka tillfällen. Läsaren ställer sig frågan om Gustafsson verkligen var en så usel filosof som Tännsjö påstår: »Själv såg jag en smula nedlåtande på [Gustafsson] på grund av hans missriktade filosofiska ambitioner. Han ville så gärna framstå som en riktig filosof. Då man omtalade honom som filosofiprofessor verksam i Texas korrigerade han till exempel aldrig den beskrivningen.» (s. 256f.) Detta är inte särskilt snällt skrivet. Mitt lokala bibliotek vid Texas A&M har hela sjutton böcker författade av Gustafsson. Samma bibliotek har tio böcker av Tännsjö. UT Austin (universitetet som Gustafsson verkade vid) beskriver idag Gustafsson så här på sin hemsida, två år efter hans död: »Renowned Swedish novelist and poet Lars Gustafsson spent much of his life in Austin, and taught classes in both creative writing and philosophy at UT.» Uppenbarligen anser Gustafssons arbetsgivare, även efter hans död, att det är rimligt att beskriva honom som både poet och filosof. Gustafsson var ingen kännare av analytisk filosofi, men att därmed avfärda honom som »bara poet» förefaller en smula gringigt.

Den andra hälften av Tännsjös bok är ett försök att sammanfatta,

förklara, och förtydliga en lång rad kontroversiella ställningstaganden i medicinsk-etiska frågor. Flera av poängerna är viktiga, men inte nya eller originella ur internationell synvinkel. Tännsjö förtjänar främst beröm för sin villighet att popularisera och offentligt försvara moralfilosofiska argument, snarare än för argumenten som sådana. Enligt min mening är Tännsjös debattartiklar från 90-talet något av det bästa som skrivits om medicinsk etik på svenska. På den tiden hade DN plats för lite längre artiklar och Tännsjö lyckades ofta formulera sina argument klart och redigt, och bemöta de viktigaste invändningarna. Men när han nu i sina memoarer försöker sammanfatta och klargöra sina ståndpunkter blir det ofta inte så spännande. Vi har redan hört argumenten och kan förutse hur diskussionen kommer fortlöpa utan att närläsa texten.

Det är inte utan stolthet som Tännsjö återberättar historien om hur kristdemokraten Alf Svensson ville få honom avsatt som universitetslärare. För Tännsjö blir detta det ultimata beviset på att samhället tar honom på allvar, även fast han såklart visste att Svensson inte hade makt att göra allvar av sitt hot. En annan fjäder i hatten är striderna med Karolinska Institutet, som under decennier ansträngde sig till det yttersta för att inte behöva anställa den kontroversielle professorn. Som verksam utanför Sverige kan jag tycka att Tännsjös egen syn på striderna med KI är lite märklig. Om inte KI ville ha Tännsjö var det en intellektuell förlust för KI, men Tännsjö hade knappast någon *positiv rättighet* att få en tjänst där. Vill KI propa på att deras medicinska etiker ska vara läkare får dom rimligen göra det, även om det med stor sannolikhet leder till lägre intellektuell nivå på den medicinska etiken.

Låt mig slutligen försöka besvara frågan om huruvida du bör köpa Tännsjös bok. Svaret beror givetvis på vilka alternativen är, samt deras konsekvenser. Ett alternativ till att köpa Tännsjös bok är att istället, för samma kostnad, köpa Lars Gustafssons roman *Sorgemusik för frimurare*. Allting sammantaget har detta handlingsalternativ bättre konsekvenser, eftersom njutningen av att läsa Gustafssons text är större och handlingen i övrigt har likvärdiga konsekvenser. Ur detta följer att det vore fel för en utilitarist att köpa

MARTIN PETERSON, »ETIKPROFESSORN»

Tännsjös bok. Denna slutsats är dock fullt förenlig med påståendet att boken är mycket läsvärd. Problemet för Tännsjö är att det finns en annan bok som om man läste den skulle producera ännu bättre konsekvenser.

→

Martin Peterson